

دیوید لاینز

DAVID LYONS

حجة الاسلام مصطفی محقق داماد

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

قضاوت‌های اخلاقی و قوانین

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

این مقاله فصل اول کتاب تازه‌ای از انتشارات مرکز تحقیقات دانشگاه کیمبرج به نام «اخلاق و حکومت قانون»^{*} است که ترجمه فارسی آن به همین قلم بزودی انتشار خواهد یافت. محور بحث نویسنده در این کتاب پژوهش در جنبه‌های گوناگون قانون – مانند حقوق و تکالیف شهروندان و توجیه‌پذیری مقررات کیفری و حدود آزادیهای مدنی و رابطه قانونیت و عدالت – از جهت اخلاقی است و مباحثی را در فلسفه حقوق پیش می‌کشد که لااقل در فرهنگ ما از برخی جهات کم‌نظیر و بدیع است. مسائل عنوان شده از این نظر نیز جالب خاطر است که اصول مورد قبول پیروان مکتب فلسفه انگلستان را، که تاکنون به صورت مجرد و از طریق نوشته‌های راسل و ایروین پرو دیگران مطرح شده است، بر فلسفه اخلاق و فلسفه

* Ethics and the Rule of Law, Cambridge University press, 1987.

حقوق تطبیق می‌دهد و از این حیث ممکن است
راهگشای بحث‌های جدید نزد قانون‌شناسان ما باشد.
بنابراین، با توجه به تازگی و اهمیت بحث، مصلحت
دیده شد پیش از انتشار کتاب، قسمتی از آن
به صورت حاضر به نظر ارباب رأی برسد. (مترجم)

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

همه ما در امور روزانه زندگی خود، خوب و بد، عادلانه یا غیرعادلانه بودن قوانین را مورد قضاوت قرار می‌دهیم. قضاوت‌های ما واجد اهمیت عملی است؛ طرق اصلاح قوانین را بررسی می‌کنیم، در بعضی فعالیت‌های سیاسی از رأی دادن در انتخابات تا ایجاد حرکتها برای اصلاح قوانین شرکت می‌جوئیم، این مطالب را با یکدیگر مورد بحث قرار می‌دهیم و در عرصه سیاسی راجع به آنها مناظره می‌کنیم.

بحث‌های سیاسی ما ظاهراً مبتنی بر این فرض است که قضاوت‌های اخلاقی اساساً دلبخواهی نیست و لزومی ندارد که چنین باشد. دلایلی برای مواضع اتخاذ شده ارائه می‌دهیم و برای مقابله با نظریات مخالف نیز در پی عرضه دلایل هستیم. در عین حال که هر یک احتمالاً دارای اعتقادات مستحکم اخلاقی هستیم، غالباً توجه داریم که پاره‌ای از قضاوت‌هایمان در موارد مشخص ممکن است مقرون به خطا باشد. تمامی این مطالب حاکی از آن است که در مسائل اخلاقی، هم نظریات صحیح و هم نظریات سقیم وجود دارد.

با این همه، باز هم ممکن است درباره صحت واقعی مطالب گفته شده تردید کنیم. اغلب ما درباره اصول ارزشیابی قوانین و کردار بشر به طور